

Meer ruimte en samenwerking voor recreatie in het Noord-Hollands groen

Recreatie in het groen voor iedereen van groot belang

Vrijwel iedereen wandelt wel eens in het bos, stapt op de fiets door de duinen of velden, neemt een duik in het water of maakt een ommetje in de buurt. Recreatie is essentieel in ons dagelijks leven. Recreatie in het groen draagt bij aan de leefbaarheid van de Noord-Hollander. Ook hebben recreatieve activiteiten in een groene omgeving een belangrijk positief effect op de fysieke en mentale gezondheid van mensen.

Maar er is ook een keerzijde. De fiets- en wandelpaden zijn bij tijd en wijle overvol en recreatievoorzieningen zijn in veel gevallen niet of slecht onderhouden. Door een gebrek aan ruimte voor recreatie in het groen en het ontbreken van voldoende parken en groene speelplekken in de buurt van woongebieden vindt veel recreatie in kwetsbare natuurgebieden plaats. De druk van recreatie op de natuur is in een aantal gebieden erg groot en die zien we alleen maar groter worden. Wij maken ons daarom zorgen over de negatieve effecten van recreatie in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en in de Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden.

Daarom willen we als Natuurmonumenten, Goois Natuurreservaat, Landschap Noord Holland, PWN, HISWA- RECRON en ANWB gezamenlijk onze zorgen uiten en suggesties doen vanuit het gegeven dat wij zelf natuurlijk ook blijvend een actieve bijdrage leveren. Bijvoorbeeld door aanleg, beheer en onderhoud van recreatievoorzieningen, of het informeren van ondernemers en recreanten.

Regie van provincie nodig

Veel partijen zijn betrokken bij recreatie. De provincie Noord-Holland wil zich samen met andere partijen inzetten voor het behouden en vergroten van recreatie in het groen in het belang van alle inwoners in de provincie. Ze werkt vanuit haar Visie Recreatie en Toerisme aan drie speerpunten: de veranderende vraag van recreanten, het versterken van het (groene) recreatieve aanbod en de beheersing van de toenemende druk op natuur, landschap en omgeving.

Door provinciale ambtenaren wordt hard gewerkt en dat levert resultaten op. Voorbeelden hiervan zijn de Visie recreatie en toerisme en het onderzoek naar de huidige en toekomstige vraag en aanbod van natuur- en recreatiegebieden. Wij zijn blij met deze actieve houding en willen kijken hoe we samen verder kunnen gaan. De provincie Noord-Holland heeft als één van de weinige provincies 'recreatie' opgenomen in haar Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Recreatie zou onderdeel worden van de integrale gebiedsprocessen. Met het wegvallen van het NPLG en het bijbehorende Transitiefonds is de borging van het PPLG echter verdwenen en weten we niet hoe we verder gaan. Omdat de zorgen over recreatie in het NNN en N2000 nog steeds actueel zijn doen wij graag een handreiking aan de provincie middels dit manifest. Om de uitdagingen geschetst in de visie Toerisme & Recreatie gezamenlijk aan te pakken is procesmatige regie van de provincie nodig. Op basis van gezamenlijke analyses en met goede voorwaarden willen wij samen met de provincie werken aan de lokale uitwerking van de visie Toerisme & Recreatie.

Dit leidt tot een duurzame en goed onderhouden routenetwerk en recreatievoorzieningen, duidelijkheid voor recreatieve ondernemers en minder belaste natuur.

Wat willen wij bereiken?

1. Bezoekersmanagement; spreid en verleid bezoekers om de juiste activiteit op de juiste plek te krijgen

Door de groeiende aantallen recreanten binnen het NNN en in N2000-gebieden staan de natuurwaarden en N2000-instandhoudingsdoelstellingen onder druk. Door het creëren van meer recreatieve ruimte buiten de invloedsferen van het NNN- en de N2000-gebieden wordt enerzijds tegemoet gekomen aan het al bestaande recreatietekort, en kan anderzijds de voorziene groei beter worden opgevangen.

Bovendien ontstaat dan meer 'schuifruimte' om de sterk versturende recreatieve activiteiten, voorzieningen en faciliteiten op termijn te verplaatsten, waardoor een betere zonering ontstaat en de verstoring van flora en fauna verminderd kan worden. Hierbij is samenwerking met gemeenten cruciaal. Gemeenten kunnen door middel van bestemmingsplannen en inzet van hun eigen groengebieden hierin sturend zijn. Dit is één van de manieren hoe we de N2000-instandhoudingsdoelstellingen kunnen halen en NNN-waarden kunnen behouden.

2. Stimuleer recreatie in het groen in en om de stad

Door binnenstedelijke verdichting staat ruimte voor recreatie in het groen in de stad onder druk. De provincie kan de financiële potentie van woningbouwprojecten gebruiken om groengebieden in stedelijk gebieden te sparen en kwalitatief te optimaliseren en om mogelijkheden voor recreatie in het groen buiten het planontwerp te creëren. Recreatie in het groen in de stad kan de druk op natuur- en recreatiegebieden erbuiten verminderen. De systematiek en richtlijnen van “Groen in en om de Stad” (GLOS) van de Rijksoverheid en het rapport ‘Een praktische verkenning naar een Nederlandse groennorm’ van Natuur & Milieu, de Vogelbescherming, ANWB en Staatsbosbeheer uit 2024 kunnen hier leidend in zijn¹.

3. Vergroot mogelijkheden voor agrarische recreatieve ontwikkelingen

Voor veel agrariërs die (gedeeltelijk) hun agrarische bedrijfsvoering afstoten zijn er geen duidelijke kaders voor recreatieve ontwikkelingen op (voormalige) agrarische erven. De provincie zou samen met gemeenten en agrarische belangenverenigingen kunnen kijken naar het verbreden van de mogelijkheden van kleinschalige recreatieve ontwikkelingen voor (agrarische) ondernemers die passen bij de identiteit van het gebied (zoals boerderijwinkels, kinderen zorgboerderijen, klompenpaden, kleinschalig agrotourisme etc). Dit ter versterking van een duurzaam beleefbaar landschap en het diversifiëren van de (agrarische) bedrijfsvoering. Een degelijke analyse van lokaal aanbod is belangrijk om te voorkomen dat er ongelijkheid bestaat tussen bestaande bedrijven. De focus moet liggen op lokale recreatie, niet op (inter)nationaal toerisme.

Hoe willen wij dat bereiken?

4. Zet regionale recreatieve tafels op

De provinciale Visie Recreatie en Toerisme mist een regionale uitwerking. De provincie kan binnen alle (voormalige) PPLG-gebieden recreatieve tafels opzetten waar zij zelf ook aan tafel zit en deze procesmatig financieren. De ondertekenende partijen zullen hier natuurlijk ook zitting in nemen en hun werkorganisaties daarvoor inzetten. Deze recreatieve tafels zijn bedoeld om bovenregionaal regie te voeren, lokaal de wensen in kaart te brengen om zonering te bekrachtigen en eventueel projectmatig de uitvoering te financieren. Deze regionale tafels zouden een regionale uitwerking kunnen zijn van een Noord-Hollandse Raad van Toerisme en Recreatie, die momenteel wordt verkend.

5. Beheer en onderhoud meenemen in beleid en financiering

Voor de financiële borging van beheer en onderhoud van recreatieve routestructuren en voorzieningen is op dit moment buiten de recreatieschappen geen duidelijk provinciaal kader, noch beleid en middelen.

Vanwege het grote belang van recreatie is het dringend gewenst dat de provincie de natuur- en groenbeheerders actief en structureel steunt bij openstelling en de daarbij noodzakelijke recreatieve inrichting en daaraan verbonden beheer en onderhoud. De provincie zou ons inziens coördinerend en faciliterend moeten zijn in de financiering van openbaar toegankelijke recreatieve voorzieningen in het landelijke gebied.

6. Gedeeltelijke ontgrenzing van het NNN van de recreatieschappen

De min of meer vlakdekkende begrenzing van de recreatieschappen als NNN knelt lokaal met de recreatieve bestemming. Maatwerk in ontgrenzing biedt enerzijds meer ruimte voor recreatieve ontwikkeling en biedt anderzijds ruimte voor begrenzing op ecologische waardevollere gronden zoals de 300 hectare te begrenzen NNN in de binnenduinrand.

De ondertekenende partijen zullen hier actief aan bijdragen door zelf zitting te nemen in regionale tafels, hun (gebieds)kennis in te zetten, financiering te zoeken (bijv. door de regiodeals), mee te denken over toekomstige uitdagingen omtrent beheer en onderhoud en het informeren/inspireren van hun achterbannen. De inhoud van dit manifest is afgestemd met Staatsbosbeheer, Recreatie Noord-Holland en Waternet.

Natuurmonumenten

PWN

ANWB

Landschap Noord-Holland

Goois Natuurreservaat

HISWA-Recron

¹ Rapport [Praktische verkenning naar een Nederlandse Groennorm](#), Een vergelijking van tien bestaande groennormen en financiële doorrekening van de drie best beoordeelde normen. Sweco 2024, 32